

Gerely Jolán:

Egy élet –

Egy lélekért

. . . *Gizi halála előtt egy évvel.*

EGY ÉLET – EGY LÉLEKÉRT

IRTA :
GERELY JOLÁN

JÉZUS SZÍVE NÉPLEÁNYAI TÁRSASÁGA KIADÁSA, BUDAPEST.

Nihil obstat.

Dr. Julius Czapik
censor dioecesanus.

Nr. 413.

Imprimatur.

Strigonii, die 13. Februarii 1933.

Dr. Julius Machovich
vic. gen.

Előszó.

Oly sok értékeink, lelki értékeink vannak és nem ismerjük. Csak az tudja, aki velük foglalkozik, aki bejárja a misziókban a falvakat és városokat, aki a gyóntatószékben betekint a lélek bensejébe és szemléli a sokszor hősies küzdelmeket, az áldozatokat, az erénygyakorlatokat, az önlegyőzést, a szeretetet, melyeknek ezek a lelkek a színterei vagy forrásai. Csak az tudja, aki beletekint egy-egy családba és lát ott egy apát, anyát, gyermeket vagy testvért az élet hétköznapi szürkeségében, akinek ablakait azonban a kegyelmi élet fény-sugara ragyogókká teszi, mint a napfény, mely a templom ablakára esik. Az tudja, aki meghalni lát olyanokat, akiket ismert, és tudja, hogy rejtett tetteiket és erényeiket soha sem fogja emberi kéz leírni és megörökíteni, csak Isten keze jegyzi fel. És mégis jó volna, ha emberi kéz is feljegyezné. Más országokban mintha sokkal finomabb érzék vezetné az embereket lelki nagyjainak felismerésére és értékelésére. Pedig nekünk is vannak Anne de Guigné-ink, Fontgallandjaink, Ferrini-ink és De Sannis-aink. De nem ismerjük őket. Ki tudna, akár Franciaországban, akár Olaszországban vagy máshol felmutatni oly világi férfiút, aki mellé bátran oda ne lehetne állítani p. o. a mi szent hercegünket, Batthyány-Strattmann László dr-t? És mégis — mintha már is megfedekezniénk róla. Franciaországban talán már megindították volna szenttéavatási perét, és mi átsiklunk nagyjaink emléke fölött.

Annál öröndetesebb dolog, hogy nem felejtették el azt a lelket, akiről ezek a sorok beszélnek. Magam is ismertem és azért mondhatom: Úgy van minden, ahogy megírták. És az igazság egyszerű megőrzése mellett szebben talán nem is lehetett volna megírni, mint ahogy itt megírták ennek a léleknek rövid, de szép történetét. Azért előszómban nincs is mit hozzáfűznöm vagy kiegészítenem; csak egyet mondhatok, aki rövid ideig lelkét vezettem, hogy a vele való találkozás után mindig jobbnak éreztem magam. Alázatosságán, mindig nyájas és vidám türelmén, lelkének tiszta egyszerűségén mindig nagyon épültem, különösen, mikor a Korányi-szanatóriumban feladtam neki az utolsó kenetet. Szilárd a meggyőződésem, hogy Istennek egészen különös kedvetelt ebben a lélekben és hogy most is szívesen meghallgatja imádságát az égben.

Csávossy Elemér S. J.

BEVEZETÉS.

Hogy mit ér az emberi lélek, azt csak azóta tudjuk, mióta Isten Fia feláldozta magát érte.

De azóta is hányszor elfelejtjük!

Sőt, mintha mostanában az egész világ összefogna és a sátán szolgálatába szegődne . . . lélekrontásra.

Gyermek- és felnőttkor, iskola és élet, utca és otthon, munka és szórakozás, könyv és ruha, művészet és tudomány, szépség és rútság mindmegannyi meleg-ág, melybe gonosz kezek szórják a rontás magvait.

Észre sem vesszük, hogyan kél életre és hogyan fejlődik ki belőlük a sok kárhozatba futó lélek. Pedig az Úr Jézus értük is meghalt!

Hol van az a mérhetetlen Grál-edény, mely fölfoghatná az isteni Bárány hiába hullott vércseppjeit?

És aránylag olyan kevés a kéz, mely bátran bele-nyúl a mélybe és menti, — ha kell, saját élete, vagy szenvedése árán is — ami még menthető.

De néha mégis jönnek tiszta, hősi lelkek, akiket megérint a hiába ontott isteni vérnek egy-egy cseppje és fájó sebet üt rajtuk, ami nem gyógyul be addig, míg meg nem váltottak vele valakit.

Rendszerint nem nagy bűnösökre esik a tekintetük, — hisz az ő finom, magányos lelkük oly messze van ezektől — hanem találnak valakit, aki földi szemmel néz-

ve talán derék, becsületes ember, csak túlságosan a földhöz tapadt. Lehet, hogy Istentől sem távolodott el a szó teljes értelmében, csak . . . mintha elfelejtette volna, hogy van.

A váltságul hullatott, isteni vércsepptől megsebzett apostoli szív aggódva látja ezt. Talán közel is áll hozzá az a tévelygő lélek, szereti és éppen azért kétszeres vágyódással kívánja megmenteni, Istenhez vezetni. Hívja . . . nem jön. Mutatja neki az utat . . . nem akar odanézni. Az idő pedig múlik, a földi élet határa közel van és azontúl ott a mélység, melybe belezuhan mindenki, akit nem tart az Isten.

Az áldozatra kész apostoli lélek ezt az aggodalmat nem bírja soká. Ha az embert nem tudja Istenhez kényszeríteni, magát Istent kényszeríti az emberhez. Ez is azok közül az esetek közül való, amikor „a mennyország erőszakot szenved.” És fölkiált az égre: Uram, Teremtőm! Mellettem jár valaki, akit szeretek és aki az örök halál felé siet. Valaki, aki nem tudja, nem akarja tudni, hogy érte is hullott a Te szent Fiad vére. Istenem, Atyám! Ennek a szent vérnek egy veszendő, drága cseppjét itt hordom a szívemben, de hiába, nem kell annak, akinek szántad. Felajánlom hát Neked mégegyszer, az én szegény értéktelen emberi véremmel és életemmel együtt. Fogadd el kérlek és cserében érte fogd meg az én tévelygőmnnek a kezét. Fogd meg és ne engedd el, míg Hozzád nem jut. Én addig idelent kitarok . . . ha nehezen is . . . ha utolsó csepp véremmel, az élet utolsó szálával is, de . . . kitarok!

Ime néhány szóban e könyvecske hősének a története.

A GYERMEK.

Somogy megye egy nagyobb községében született 1897. júl. 8-án és a keresztségben a Gizella nevet nyerte. Apja okleveles gazdatiszt volt, kötelességtudó, derék, becsületes ember, akit jó kedélyéről és magyaros vendégszeretetéről messze környéken mindenütt jól ismertek. Vallásosságáról nem sokat lehet mondani. Nem volt ugyan hitetlen, de azokhoz a névleges katolikusokhoz tartozott, akik néhány megszokott, lélektelen külsőségen kívül, vallásukat egyáltalán nem gyakorolják. Gizi anyja jóságos, melegszívű, dolgos és önfeláldozó asszony, akinek az élet több szenvedést, mint örömet jelentett. Ő a maga módján vallásos életet élt, imádkozott és eljárt a templomba is, de vallásossága nem vitt irányító szerepet életében.

Ebben a becsületes, jóakarató és békességes, de minden mélyebb lelkiséget nélkülöző otthonban nevelkedett Gizi.

Ha istenes, jámbor emberek élettörténetét olvasuk, rendszerint keressük a gyökeret, melyből ez az élet kiindult, és a környezetet, melyben felnövekedett. Mert tudjuk, hogy az újszülött gyermek lelke sem üres lap, hanem az öröklött hajlandóságok tömegét hordozza magában, a környezet hatása pedig sokszor döntő szerepet visz abban, hogy mely hajlandóságok maradnak

alul és melyek lesznek az egész élet irányítói. Ezért, ha azt látjuk, hogy mélyen vallásos családból egy-egy ég felé törő, szép élet virágzik ki, azt természetesnek találjuk. Hiszen jó földben jó búza, nemes fán nemes gyümölcs terem.

De az Úristen néha átnyúl ezeken a természetes törvényeken és különleges, ritka szépségű virágot hoz létre parlagonhagyott földből is; drága, nemes gyümölcsöt érlel, véletlenül földbe hullott magból fejlődő fán és a kegyelem segítségével áldozatos, szent életet alakít ki minden emberi irányítás nélkül is.

Igy történt Gizi esetében is. Egész gyermekségében nincs olyan mozzanat, mely kiemelné őt az átlag gyermekek sorából.

Engedelmes, jó gyermek volt, mint annyi más gyermek. Ha valami munkát bízta rá, készséggel, sőt örömmel vállalta. Szorgalomban és lelkiismeretességben talán többet is tett az átlagnál. Ha pl. nála négy évvel fiatalabb húga, akit rendkívül szeretett, megszökött valami házimunka elől, az rendszerint ki sem tudódott, mert Gizi helyt állt érte is.

Szíve már kicsiny korában is őszinte, meleg és önzetlen volt. Természete hajlott kissé a haragra és duzzogásra, de az önismeret elég korán felébredt benne, s erős akarattal, tudatos küzdelemmel csakhamar legyőzte rossz hajlandóságait.

Egyébként igazi gyermek volt. Nagyon szeretett játszani. Ha jó mulatság ígérkezett, abból sohasem vonta ki magát, sőt ötleteivel inkább segített hozzá. Mikor pl. fivéreinek eszükbe jutott, hogy az udvaron álló játékházba ajtón bemenni túlságosan mindennapi dolog és alagutat vágtak a földben, hogy azontúl már csak

azon át bonyolítsák le a forgalmat, Gizi húgával együtt lelkesen részt vett a munkában és a fiúkkal együtt élvezte a kalandos jellegű berendezkedést. A fiús játékokat általában nem szerette, de egyébként semmi kifogása sem volt a mulatságos csínyek ellen. Ő maga is szerzője volt nem egynek. Néha még az engedelmes-ség kapuján is hajlandó volt egy-egy kis rést ütni a jó mulatságért. Így pl. ha megesett, hogy édesapjuk nem akarta magával vinni a két kislányt a közeli Balatonra, a két gyerek képes volt elbujni a kocsi ülése alá és ott kuporogni addig, míg a kocsi jó messze nem került hazulról, hogy aztán kitörő örömmel és kacagással adjanak életjelt magukról és élvezhessék édesapjuk meglepetését.

Nagyon szeretett Gizi testvéreivel együtt színházat is játszani. Ha olvastak valamit, vagy szüleik elmondták egy-egy kis elbeszélés, vagy tárcza tartalmát, azt azonnal eljátszották. Nem sokat készülődtek rá. Kiosztották egymásközt a szerepeket, de a szöveget és a játékot kinek-kinek rögtönöznie kellett. Ezekben a játékokban Gizi úgyszólván a rendező szerepét vitte. Sajátosan fejlett izlésével a diszletezést és a jelmezek összeállítását is magára vállalta.

Több irányú művészi hajlandósággal is birt. Legkedvesebb foglalkozása a rajz és a festés volt, amiben határozott tehetséget mutatott. De kitűnő hallása és ritmusérzéke a zenéhez is vonzotta. Érdekelte az irodalom is. Később, intézeti tanulmányai idején az önképzőkör elnöki tisztét viselte.

Mindez csak azt mutatja, hogy Isten ezt a gyermeket szép emberi tulajdonságok csíráival és tehetségekkel ellátva bocsátotta az életbe. De az isteni ke-

gyelem szembetűnőbb munkája nem mutatkozik rajta egyelőre sehol.

Hacsak abban nem, hogy kicsiny gyermeklelke mindig szívesen szállt a magasba: nagyon szeretett imádkozni. De ezzel sem vált ki különösebben leánytestvérei közül. Mintha örökségképen hozták volna magukkal a vallásos lelkületet, szinte természetes vágyódással fordultak mindhárman Isten felé, noha erre semmi jelentősebb irányítást nem kaptak.

Hogy Gizi ebben a lelki emelkedésben közelebb jutott-e Istenhez, mint testvérei, s általában más, vallásos érzületű gyermekek, nem tudhatjuk. Csukott szirmú virág volt ez a kis lélek, mélyére nem láthatott senkisem. De úgy kellett lennie, hogy csendben, titokban már csírázott benne az isteni mag, amely később olyan szép, olyan gazdag és olyan meglepő termést hozott.

Különös végzete volt ennek a gyermeksorsnak, hogy lelkiélete kívülről még akkor sem kapott nagyobb lendítést, mikor más gyermek első komoly, sokszor egész életére kiható, szent élményét éli át. Kicsiny falujában Gizi nagyon gyenge előkészítésben részesült az első szentáldozáshoz. Az Úr Jézus bizonyára pótolta benne ezt az emberi mulasztást, mert hiszen másként érthetetlen volna, hogy az Üdvözítőnek erre az első látogatására még felnőtt korában is szomorúsággal gondolt vissza, s mindig fájlalta, hogy nem készülhetett rá méltóbban.

Gyermekekorának másik, legnagyobb fájdalma az volt, hogy édesapját, akit pedig végtelenül szeretett, vallástalannak látta. Sokszor panaszkolt a húgának, menynyire aggódik édesapja lelke üdvösségeért és mennyire

szeretné őt valamiképen Istenhez vezetni. Sokat imádkozott és sokat sirt ezért. Fájt a szíve, mikor elérkezett a vasárnapi szentmise ideje és látnia kellett, hogy apja ahelyett, hogy a templomba készülne, kifizetendő munkásokat rendel oda, vagy előszedi szerszámaait és találmányain fúr-farag.

Más gyermek, a példa nyomán talán maga is inkább a hanyagság, nemtörődömség felé hajlott volna. De az a Mester, aki Gizit az istenes élet útján vezette, megtanította őt arra, hogyan kell a történeteket az Istent kereső lélek szemével nézni. Gizi aggódó szívvel látta, vagy talán akkor még inkább csak sejtette, hogy apja azon a széles úton jár, amelyen olyan sokan járnak és amely a kárhozatba vezet.

És akkor ébredt fel benne először az apostoli lélek.

Egy ízben — III. polgárista lehetett akkor — bátorságot vett magának, bement apjához az irodába és összetett kezekkel kérte, hogy térjen Istenhez, gyónjon meg. De apja, bár a kis Gizi kedvence volt, elutasította: „Hagyjatok engem az utamon, tudom, mit teszek.”

A kislány csalódottan távozott. És ettől a pillanattól fogva nem az volt többé, aki eddig. Súlyos, mély gondolat vert benne gyökeret. Meg kell mentenie az apját bármi áron. Hogyan? Még nem tudta. De már töprengett rajta, kereste a módját.

Ebben az időben került kezébe Finn S. J. „Merton Ada” c. történetkéje egy kisleányról, aki első szentáldozásakor felajánlja életét hitetlen apja megtéréseért. A történet mély hatást gyakorolt Gizi lelkére. S bár semmi határozott bizonyíték nem szól mellette, mégis, minden valószínűség szerint itt kell keresnünk a jövő eseményeinek a kulcsát.

AZ ÁLDOZAT.

Ha az ember visszagondol életének sorsdöntő elhatározásaira, és keresi az okokat, melyek azokat tetté érlelték, többnyire kicsiny, jelentéktelennek látszó benyomásokra bukkan. Egy-egy apró, említésre alig érdemes eseményre, vagy véletlenül elejtett szóra, esetleg néhány sorra valami könyvben, ami valamiképen megragadta figyelmét, s amiből észrevétlenül komoly elmélyedés lett. Sokszor egy mozdulat, egy arckifejezés, egy helyeslő, vagy megrovó tekintet elég, hogy úgy érezzük, mintha akkor, abban a pillanatban hályog hullt volna le a szemünkről és tudatossá vált bennünk valami, amit addig csak homályosan sejtettünk.

A kis Gizi lelkében apja elutasító, talán kissé türelmetlen kifakadása: „Hagyjatok engem az utamon, tudom mit teszek“, lehetett az a kis lökés, ami felébresztette a cselekvés vágyát, Merton Ada megható története pedig irányt adott ennek a váagnak. Az első szikra behullt ebbe a fogékony gyermeklélekbe, s lassan, észrevétlenül teljesen átmelegítette azt. Most már csak idő kellett hozzá, hogy lángra gyúljon tőle az áldozat tüze.

Gizi körülbelül 16 éves lehetett, mikor egyszer arra eszmélt, hogy az önfeláldozásnak lelke mélyén rejtegetett gondolata megérett. Elérkezettnek látta az

időt a cselekvésre. Teljesen magától, minden külső befolyás nélkül termékenyült és érett meg benne ez a gondolat, hiszen senkisé is volt mellette, aki tanácsával biztatta, vagy ellenkezőleg, visszatartotta volna. Még lelkivezelője sem volt.

Életuntság, vagy fiatalos elkeseredés sem vezethette, hiszen az élet nem bánt vele mostohán sem külsejében, sem szellemi képességeiben, vagy egyéb körülményeiben. Kellemes, vonzó külsejű leány volt, s emellett fogékony ésszel és művészi hajlandóságokkal áldotta meg az Úr. Csupa élet- és munkakedv volt az egész leány, tele tervekkel, új meg új elgondolásokkal. Aranyos kedélye pedig csak úgy szórta maga körül a szellemes vidámság sziporkáit. Szeretett nevetni és másokat is megnevettetni.

És ez az életvidám leány ifjúsága hajnalán, 16 éves korában leborul Isten színe elé és felajánlja magát áldozatul az édesapja lelke üdvösségeért. És pedig nemcsak általánosságban, hanem határozott formában. Arra kéri Istent, *bocsásson rá valami gyógyíthatatlan betegséget és hagyja őt szenvedni mindaddig, míg ki nem érdemelte apja megtérését és ki nem engesztelte a megbántott isteni jóságot.*

Az ember valósággal beleszédül ennek a felajánlásnak a mélységébe. Szinte a hősiesség fokára emelkedik ez a fiatal leány, mikor kész életét áldozni egyetlen emberi lélekért. Honnan tudja már ilyen fiatalon, hogy a lélek ennyit ér? És honnan veszi ezt az emberfeletti erőt az áldozathoz?

És nem dicsekszik a felajánlásával. Csak a kis húga tud róla, senki más.

Azután pedig él tovább, látszólag úgy, mint eddig,

de a valóságban folytonos aggódó várakozásban, vajjon elfogadja-e följánlását az Úr?

Mennyi ima és mennyi könny tapadhatott az ezután következő esztendőknek egyre megismételt felajánlásban eget ostromló várakozásához! Az Úristen azonban várt határozata kinyilvánításával. A felajánlást még az állhatatosságnak is meg kellett pecsételnie.

Gizi csak három esztendő múlva tudta meg, hogy Isten elfogadta áldozatát, s évekig kellett szenvednie, míg annak gyümölcsét is megérhette.

1916-ban, nem sokkal azután, hogy megszerezte tanítónői oklevelét, állást kapott egy veszprém-megyei községben.

Súlyos időben, a világháború harmadik esztendejében kezdte meg munkáját. Áldozatos lelke a túlszűfolt iskolában, szegénysorsú növendékei között missziós hivatásra talált. A gyermekeket nagyon szerette, s azok viszont valóságos rajongással vették őt körül. Különösen a csenevész és külsőre csunya gyermekek álltak közel a szívéhez. Rengeteg tennivaló akadt köztük a tanításon kívül is. Az élet nyomorúsága annyi gondot rakott a többnyire egyedül, férfisegítség nélkül küzdő anyákra, hogy a gyermekek gondozására még a legjobbak is alig értek rá. Hát még azok, akiknek az anyai hivatás enélkül is csak nyűg volt és teher! Gizi úgy fogta fel a tanítónői hivatást, hogy anyjuk lett a növendékeinek. Tisztasághoz szokott kezének, szépségre szomjazó szemének semmisem volt annyira piszkos és olyan rút, hogy tisztogató kezével hozzá ne nyúlt és szerető tekintetével végig ne simogatta volna.

Szomorú gyermekkori emléken keresztül még arra is gondolt, hogy ezeknek a szegény gyermekeknek

egész életükre kiható emlékezetes ünnep, gazdag és szép lelkiélmény legyen az a pillanat, amikor először veszik magukhoz az Úr Jézus szent testét. Megkérte a község plébánosát, engedje meg, hogy az első áldozókat ő készíthesse elő. Az engedélyt boldog örömmel fogadta, s az Üdvözítő iránt érzett egész szeretetét, szívének minden melegségét és lelke teljes buzgalmát belevitte munkájába. Az volt a vágya, hogy növendékei minél tökéletesebben megkapják azt a tanítást, amit ő annak idején annyira nélkülözött.

Ismerte és fölkereste növendékeinek családját is. Segített, ahol és amivel csak tudott. Ha egyebet nem tehetett, legalább tanáccsal, jó szóval, megértő vigasztalással állt melléjük.

A sok munka azonban megviselte szervezetét. Mikor pedig még egy nagybeteg, tüdővésztes leány ápolását is magára vállalta, ő maga is fertőzést kapott. Nemsokára vért hányt és állását el kellett hagynia.

És ezzel megkezdődött a kálváriája. Hozzá tartozóinak aggódó szeretete mindent megkísérelt gyógyítására és ő engedelmesen alávetette magát mindennek, de titokban hálát adott Istennek, mert most már tudta, érezte, hogy áldozata elfogadtatott.

Nehéz idők következtek ezután. Állapota időnkint némi javulást mutatott, majd ismét rosszabbodott. Nagy munkakedve és hivatásának szeretete újra meg újra arra készítette, hogy tanítónői állást vállaljon, de beteg tüdejével rendszerint csak két-három hónapig bírta a munkát.

Szülei, akik időközben somogy megyei kis birtokra vonultak vissza gazdálkodni, eleinte szanatóriumokban kezeltették, de a kommün után elszegényed-

tek és nem bírták a sok költséget. Ezért Gizi többnyire otthon volt. Egy jóságos, melegszívű grófné elvitte a birtokára tanítónőnek. De hiába, Gizi nem bírta többé a tanítást. A grófné ekkor továbbra is magánál tartotta üdülésre. Az erős, nedves levegő azonban nem tett jót neki. Állandóan 39 fokos láza volt. Fent járt ugyan és rosszullétét igyekezett elrejtetni, sőt tréfáival még jókedvre is hangolta környezetét, de közben határozottan érezte, hogy a vidék levegője árt neki. Ott maradt azért, amíg csak ereje bírta, mert — amint utóbb mondta: „A grófné úgy örült, hogy velem jót tehet, s nem akartam örömet elrontani.“

Áldozatának teljességéhez tartozott az is, hogy az élet egy szebb jövő reménységével kísértse meg őt. Szanatóriumi időzése alatt többen megszerették. Közük egy orvos is. De Gizi nem ismert, nem akart ismerni más szeretetet, mint a lélekét, mely nem földi boldogsághoz, hanem Istenhez vezet. A kissé könnyelmű életű orvos Gizi tiszta, szép lelkén keresztül ismerte meg saját élete rútságát és becsületes, rendes életútra tért. De a biztatást, hogy ezt az új életet valamikor Giziével kapcsolhassa össze, nem kapta meg soha. A beteg meleg rokonérzéssel gondolt ugyan rá, örült javulásának és fájta, hogy tartózkodó viselkedésével fájdalmat kell okoznia neki, de mást nem adhatott. „Csak a lelkét szeretem“, — mondta húgának nem egyszer — „nem tudom másként szeretni. De nem is tehetnék mást, hiszen tudod, hogy nem vagyok szabad.“

Több év múlva egyszer újból megismétlődött az életnek ez a kísértése. S mintha állhatatosságát akarta volna próbára tenni, ezúttal mélyebben érintette a szívét. Ismét egy orvos volt, aki őszinte, tiszta érzéssel

közeledett hozzá és élete boldogságát várta tőle. Gizi-ben most erősebb visszhangra talált az érzés. „Olyan érveket hoz fel” — írja hűgához intézett levelében — „hogy nekem megáll az eszem, vajjon szabad volt-e azt a fogadalmat tennem akkor?” — De a kísértés csak rövid ideig tartó kételyt tudott ébresztetni szívében. Levele végén már ezt írja: „Sokáig térdeltem ma az oltár előtt és kértem, hogy legyen meg az Isten akaratára. Megnyugodtam és most tisztán látom, hogy senkiben sem tudok mást szeretni, csak a lelkét.”

Megbánást, vagy más fájdalmas nyomot egyik eset sem hagyott a lelkében. Egyforma jóindulattal gondolt vissza mindkettőjükre s később egyszer megjegyezte: „Azért volt haszon ebben is, mert a szegény betegek sohasem részesültek olyan jó gondozásban, mint akkor, az én kedvemért.”

Igy váltotta Gizi önmagában élő valóságra az önfeláldozás gondolatát. Célja tudatában rendületlenül haladt előre, szenvedett és lemondott, s nem hátrált meg semmitől.

A betegséggel folytatott állandó küzdelem közben, részint talán addigi szenvedése jutalmául, részint erősítőül a továbbiakhoz, Isten megadta neki a nagy kegyelmet, amiért életét feláldozta. 1924-ben misszió volt a községükben, s édesapja akkor — körülbelül 40 év után először — meggyónt és megáldozott. Az öregurat nagyon felizgatta az előkészület. Leányával együtt ment a templomba. S míg ő a gyóntatószékben térdelt, Gizi leborult az oltár előtt és örömtől túlcorduló szívvel adott hálát Istennek. Oly csekélynek találta most áldozatát a végtelen értékkel szemben, amit édesapja lelkének megmentésével kapott. Még csak azért imádkozott, hogy apja el ne engedje többé a végre megfogott

isteni kezet. Ez a kérése is meghallgatásra talált. Édesapja ezentúl évente kétszer, karácsonykor és húsvétkor rendesen elvégezte gyónását és szentáldozását, s egyébként is lelkiismeretesen teljesítette vallási kötelességeit. Gizi ezután következő szenvedése úgyszólván folytonos hálaadás volt a nyert nagy kegyelemért.

1926-ban bejutott ingyenesen a kőbányai Korányi szanatóriumba, majd 1927 őszén a budakeszibe.

Itt a tél beálltával válságosra fordult az állapota. Pesten élő idősebb nővére ekkor, a szanatórium orvosnőjének a tanácsára hazavitte szüleihez, hogy legalább családjá körében érje a halál. Hazaszállítása után azonban még egy évig élt, állandóan 39—40 fokos lázban, leírhatatlan szenvedések között, míg végre 1928. dec. 16-án, két napi irtózatos haláltusa után befejezhette áldozatát.

Az Úristen, kegyelmes jóságában megadta neki az örömteli, boldog megnyugvást, hogy nem szenvedett hiába, de az isteni igazságosság mérlegén bizonyára hiányzott még ez az utolsó, rettenetes év, melyet az orvosi vélemény ellenére el kellett szenvednie, hogy a magára vállalt áldozat teljes legyen.

A SZENVEDÉS KIRÁLYI ÚTJA.

Szenvedni múltó, földi értékekért — szomorú, vigasztalan dolog. Szenvedni kényszerűségből, zúgolódva, — hiábavaló, értéktelen nyomorúság. Szenvedni megadással, Isten akaratában való megnyugvással — nagy érdem, örök érték. De szenvedni önként, felajánlással, Krisztus áldozatába való belekapcsolódással — hősie cselekedet, királyi keresztút.

És Gizi ezt a királyi utat tette meg mosolygós, derűs örömmel, alázatos megnyugvással és töretlen kitartással.

Pedig bizalommal kitartani oly nehéz. Hányszor inog meg a bizalmunk és kitartásunk már akkor is, ha imánk nem talál azonnal meghallgatásra. Talán kilencedet tartunk, segítségül hívjuk a mennyei közbenjárókat, szentáldozásainkban sürgetjük az Urat, de kérésünk mégsem teljesül. Ekkor elvesztjük bizalmunkat. Állhatatosságunk kimerül és feladjuk a küzdelmet azzal, hogy: „úgyis hiába!” A feladott küzdelem útján pedig bevonul szívünkbe a kétségbeesés.

Gizi szenvedésének egyik csodálatos vonása a kitartás. Tizenkét esztendeig szenvedett és ebből nyolcat bizonytalan várakozásban. Azaz, csak a mi kicsinyes, gyarló elgondolásunkban látszik bizonytalannak ez a várakozás. Ő abban a pillanatban, amikor tudatára éb-

redt annak, hogy áldozatát elfogadta az Úr, rendületlen bizalommal hitte, már szinte azt mondhatnók: *tudta*, hogy nem hiába vár.

És a legnehezebb időket, a szenvedésnek minden akaratot összezúzó pillanatait kivéve, arcáról sohase tűnt el a békességes derű, a kedves, sokszor vidám mosolygás. Csak nagy ritkán szállt el ajkáról egy-egy szelíd, csendes kis panasz. De hiszen panaszkodni szabad! Ez oly emberi dolog. Természetünk velejárója. Nem érezzük-e mindannyian, hogy az Úr Jézus is akkor áll földi életében hozzánk legközelebb, mikor az Olajfák hegyén így imádkozik: „Atyám, ha lehetséges, múljk el tőlem e pohár . . .” De ebben a panaszban nincs semmi türelmetlenség, semmi kétségbeesés, inkább csak alázatos elismerése annak, hogy a magunk erejére utalva gyengék vagyunk. Az ima folytatása már megadás: „de azért ne az én akaratom legyen meg, hanem a Tied.”

A test szenvedése néha Giziben is úrrá lett a lélek ereje felett. De olyan ritkán, s akkor is olyan őszinte megnyugvással Isten akaratában!

Egyik levelében leírja nővérének, hogy a kimerüléstől esténként néha ideges rohamokat kapott. Úgy érezte, mintha futnia, ordítania kellene. S mikor erről beszámolt, szelíd, kedves, mosolygós sorokban teszi hozzá: „. . . tudja, most már csendes az öreg Gizi, mert ami most jön, az a régi kereszt, és azt ismerem, szeretem.” Pedig, amint ugyanebben a levelében elárulja: „Nem nagyon merek mélyebbeket lélekezni, mert a jobb oldal úgy van, mintha valaki csizmás lábával betörte volna.” Alig írja le ezt a pár sort, máris megijed, hogy panaszt találnak kiolvasni soraiból és hozzáteszi: „Jó a kedvem már és ez nem panasz, ez hála akar lenni, hogy ilyen bőven írok becses egészségemről.”

Egy másik levelében így ír: „... mostanában olyan fáradt vagyok, de azért legyen érte áldott a jó Isten“.

A gyógyítását célzó különböző kísérletekbe inkább csak környezete megnyugtatóására egyezett bele. Egyszer elküldték neki boldog Colombièr egy ereklyéjét azzal, hogy tartson kilencedet meggyógyulásáért. Kezdetben vonakodott megtenni. Húgának bevallotta, hogy gyávaságnak tartja valamit tenni az ellen, amit ő maga kért és amit meg is kapott. Húga rábeszélte, hogy végezze azért csak el a kilencedet, Isten majd megmutatja akaratát. Nem gyógyult meg. Ezt ő egészen természetesen is találta. De a szenvedés enyhülésének félig-meddig öntudatlan vágya mégis utat tört belőle ezekben a szavakban: „Tudod, azért jó lett volna egyet mélyen lélegzeni. Aki nem tudja, nem érti ám mi az, hosszú évek óta csak pihegni, fulladozni.“

Az utolsó évben már úgyszólván állandóan 40 fokos láza volt és iszonyú hányingerek kínozták, sokszor 4—6 hétig is egyhuzamban, s egész testében heves fájdalmakat érzett. „Anyám“, — mondta egyszer — „mindenem úgy fáj, hogy most a tudóm a legjobb.“

Legutolsó tavasszal rendkívül sokat szenvedett, s kérte, hogy Úrnapján vigyék ki az udvarra: „Hátha rám tekint az Úr Jézus és egy kis szünetet ad.“

Szenvedése első éveiben nagyon vágyott a halálra. De mióta nővére egyszer azt írta neki, hogy a halált is csak akkor és úgy kell fogadnunk, amikor és ahogyan Isten akarja, attól fogva nem kérte többé. „Jézusom“, — így imádkozott — „tudod, hogy két nagy lyuk a tudóm, de azért legyen, ahogy Te akarsz.“

De szenvedéseinek koronája mindezek felett mégis az volt, hogy *tejesen egyedül* szenvedett.

A gyenge lelkierejű emberek sohasem szenvednek

egyedül. Ha a testi szenvedést nem is oszthatják meg senkivel, de a vele járó lelki gyötrelmeket elpanaszolják mindenkinek, aki csak meghallgatja, s ezzel már félig-meddig le is rázták azt magukról. Sőt, mintha az emberi vigasztalás fürdőjében még a testi fájdalmak is enyhülnének.

Minél erősebb a lélek, annál kevesebb emberrel osztja meg fájdalmát. De még a legerősebbek közül valók is keresnek valakit, legalább egyetlen jóbarátot vagy lelkivezetőt, aki előtt feltárhatják a lelküket.

Gizinek, felajánlásától számítva körülbelül 11 évig, még lelkivezetője sem volt. Keresztjét teljesen emberi támogatás nélkül viselte. Kizárólag csak az isteni kegyelem erősítette.

Kevesen ismerik az egyedül viselt kereszt irtózatossúlyát, a lélekbe zárt gyötrellem emésztő fájdalmát.

Az Úr Jézus ismerte. Oly mélyen a szívbe marcoló, mikor az Olajfák hegyén véres verejtékkal végzett imája után visszatérve, így szól alvó tanítványaihoz: „Aludjatok már és nyugodjatok.” A teljesen magányos lélek minden kinja benn rezeg ezekben a szavakban. Még magasabbra, még fájdalmasabbra fokozása már csak egy van, a keresztfán elkiáltott: „Istenem, Istenem, miért hagytál el engem!”

Gizinek még ebből is kellett izelítőt kapnia. Testi szenvedésein kívül erős kísértések is gyötörték. Tiszta, szép lelkét azzal ijesztgette a gonosz szellem éveken át, hogy gyónásai érvénytelenek. Csak akkor könnyebbült meg ettől a lelke, mikor 1923-ban végre lelkivezetőt kapott. Falujába u. i. ekkor új, megértő, nemes papi lelkületű plébános jött, akivel közölte titkát, s aki megnyugtatta ezirányban is, mint ahogy ottlétének ideje alatt egyébként is támogatta őt, egyre súlyosodó keresztjé-

nek bátor elviselésében. Kegyetlen kísértése volt az is, hogy bár teljesen indokolatlanul, rettenetesen félt a pokoltól, s ami még növelte kinját, ezt a félelmét bűnnek ítélte. Nem is birta azt egyedül elviselni, hanem közölte idősebb nővérével, akinek Isten kegyelmével sikerült is megnyugtatni őt. Hugának egyébként többször említette, hogy a kísértő gonosz szellemet határozottan érezte közelében. Néha olyan különös, átható rossz szagot érzett ágya mellett, amelyet csak a gonosz közelsége idézhet elő.

Kísértései közé kell számítanunk még egy különös aggodalmát. Valahol, lehet, hogy a kőbányai szanatórium betegei között hallotta, sőt talán látta is, hogy tüdőbajosoknál gyakran erős érzékiség lép föl. Ennek a lehetőségnek már a gondolata is gyötrelmet okozott neki „Ha a vég felé közeledem” — mondta hűgának, arra célozva, ha ez a rút kísértés valamikor hatalmába kerítené — „akkor dobjatok ki a szemétdombra, mást nem érdelek.” Aggodalma — hála Istennek — nem vált be. Érintetlen tisztaságát megőrizte mindvégig. Később maga is mondta: „Milyen jó az Isten, hogy engem ettől a szörnyű rossztól megőriz.” A tisztaság érénye iránt egyébként is sajátosan finom érzéke volt. „Úgy megérezem” — mondta nővérének — „mikor először találkozom valakivel, ha valamiképen nem tiszta. Nem tudom hogyan, hiszen először látom, de olyan irtózást vált ki belőlem a közelsége, akaratlanul.” A jó Isten megóvta még a leheletnyi bepiszkolódástól is. Sokszor mondta: „Ez azért van, mert a jó Isten már előre tudta, hogy hívni fog szolgálatára.”

És valóban, ez az angyali tisztaság mindennél jobban bizonyítja, hogy Isten választottai közé számította őt.

Utolsó éveiben lelkiatyja nem lehetett mellette, mert máshová helyezték. De az Úristen most már nem hagyta többé teljesen emberi segítség nélkül ezt a szenvedő, küzködő lelket. Két ízben volt alkalma meggyónni egy nagytudású és apostoli lelkületű jezsuita atyánál, aki azután időnkint leveleivel öntött bátorságot a legnagyobb, végső küzdelmet vivó lélekbe. Utolsó levelében a Páter az égi koronáról írt neki, ami odafönt vár rá. De Gizi elhárította magától a jutalom gondolatát. „Nem szeretem ezt,” — mondta — „én csak szeretetből szenvedek, nem a dicsőség reményében.” Majd később hozzátette: „Ha azonban a fejemre tennének mégis egy koronát, a Szűzanyának adnám azonnal.”

Hősies, nagy lelke, ezzel a jutalomra nem váró, önzetlen, igazi szeretettel, bizonyára még egy drágakövet szerzett abba a reá váró mennyi koronába.

A „KIS ÖSVÉNY“.

A szenvedés királyi útja magasan fekszik. Köznapi lelkek széles, járt országútja nem vezet fel oda. A hirtelen, nagy nekilendülésnek meredekjei is bizonytalanok, mert az ellankadás és visszaesés veszedelme fenyegeti a följutást.

Legbiztosabban célhoz vezet az egyszerű gyermek-lelkek lassan, szinte észrevétlenül emelkedő útja. Az, amelyet kis szent Teréz „kis ösvénynek“ nevez.

Gizi is ezt az ösvényt járta. Senkisem mutatta neki. Isten kegyelmével önmaga akadt rá.

Olyan egyszerű és alázatos volt a lelke, hogy a saját hősiességét észre sem vette. Életét úgy ajánlotta fel áldozatul, mint a gyermek, aki drágagyöngyöt ajándékoz el, mert nem tudja, mit ér. Pedig Gizi ismerte az élet értékét. Tudta jól, hogy az nagy és szép dolog. Hiszen szeretett benne mindent, ami szép. Természetet, művészetet, ismereteket és a teremtető Bölcsesség minden megnyilatkozását. De mégjobban tudta, hogy a lélek, melyet életéért cserébe kért, mit ér. Ezért látta olyan jelentéktelennek, szóra sem érdemesnek a maga áldozatát.

És ez az alázatosság teljesen őszinte volt benne. Sőt, mintha jelentéktelenségének és kicsinységének a tudata életszükséglet lett volna számára, a dicséret

valósággal fájdalmat okozott neki. A „kis ösvény“ zarándokainak annyira a kicsinységükben van a nagyságuk, hogy az elismerést szinte megszegyenítő vádnak érzik. Gizit egyszer arra kérte levélben a nővére, imádkozzék, hogy úgy szerethesse a kis Jézust, mint ő. A levél olvasása után Gizi sírva fakadt. „Hogy is írhat ilyet?“ — panaszkolta húgának. Majd elgondolkozott a dolgon és később megvigasztalódva mondta: „Nem sírok ám már. Rájöttem miért írta ezt. Tudod, meg akarta alázni magát s nálam utolsóbbat aligha találhatott volna.“

Egyik kijelentésében magát „a föld utolsójának“ nevezi és amikor ezt teszi, őszintén hiszi, amit mond. Érthetetlen volna, hogy miért, ha nem állana élete olyan csodálatosan mélyen beleágyazva Isten állandó jelenlétének a gondolatába. De aki olyan közösségben él Krisztussal, mint ő, annál természetes, hogy a végtelen nagyság közelében önmagát törpének érzi.

Kicsinységének a tudata sokszor a kisgyermek önfeledt bizalmaskodását váltja ki belőle. Nagyon sokat, és a legtermészetesebb, leggyermekesebb módon társalog Jézussal. Hogy ebben valami rendkívüli volna, arról sejtelve sincs. Néha mégis aggodalma támad, nem tiszteletlenség-e, hogy ő az Úr Jézussal csak olyan könnyedén és mindenről beszél, pl. így: „Jézuskám, én most kiszabom a mama ruháját, kísérj oda.“ Vagy: „Most megmosakodom, aztán gyere Jézuskám velem, kivasaljuk a mama ruháját“ . . . stb. — „Nem bántó ez a Jézuskára?“ — kérdezte. A lelkiéletben járatosabb nővére megnyugtatta. És ő híven a kis ösvényt járó gyermeklelkekhez, a megnyugtatót azonnal elfogadta és nem tépelődött tovább.

Felnőttnél talán kissé szokatlan ez a hang, ahogy a Jézuskát hívja, hogy apró napi munkáit ossza meg

vele. Akárcsak a gyermek, aki bizalmasan kézenfogja a nagy vendéget és azt mondja neki: „Most pedig gyere bácsi játszani!”

Az ember elbámul Isten kegyelmének a hatásán. Hittudósok könyveket írnak az Istennel való egyesülésről, arról, hogy miképen olvadhat bele az egyén élete Istenbe annyira, hogy végül elmondhatja szent Pállal: „Élek én, már nem én, Krisztus él bennem.” A jóakarató hívő olvassa ezt és nem érti. Hisz ez már olyan foka a természetfölötti életnek, amit — úgy gondoljuk — csak a szent Pálok, avilai szent Terézék és a többiek a legnagyobbak közül érhetnek el. És íme itt élt közöttünk egy leány, látszólag olyan, mint mi, és szinte öntudatlanul, csupán Isten kegyelméből eljutott oda. Egyszerre megértjük Jézus imáját: „Dicsőítelek Téged Atyám, mert rejtve tartottad ezt az okosak és bölcsek előtt, de kinyilatkoztattad a kicsinyeknek.”

Mikor Gizi még fentjárt, kiment néha sétálni a ház körül elterülő földekre. Egy alkalommal, mikor visszajött sétájából, ezt mondta húgának: „Az Úr Jézus is velem jött. Így ment el mellettem, mint te most. Úgy szerettem volna ráhajtani a fejem, de csak csendben mentünk egymás mellett.” — Erről aztán többet és mással sohasem beszélt. De maga az a természetesség, amivel ezt elmondja, arra enged következtetni, hogy ilyesmi nem először történik vele. Csupán az állandó együtt-létnek ez a kissé érezhetőbb megnyilatkozása váltotta ki belőle a vallomást.

Betegsége súlyosbodása idején egyszer így ír: „... olyan bánatos vagyok néha, mert magam sem tudom, de annyira nem tudok imádkozni! Elmondom, de olyan fáradt, álmos vagyok közbe és *a Jézuskával is ritkábban beszélek*, de nem ám, hogy kevésbé szeret-

ném! — A jó Isten tudja, hogy miért van ez, de mondom, hogy ezt nem szeretem, s azt szoktam mondani: Jézusom, ez is legyen a Tied. Jó lesz így?”

Lélekben minduntalan szentségimádást végzett: „Ez a dolgom. Gyakran fölkeresem lélekben, olyan egyedül van.”

Amikor csak tehetette, a templomban is fölkereste és természetesnek találta, hogy látogatása a szentségi Üdvözítőnek örömet szerez. Egyik szanatóriumából küldött levelében írja: „A Jézuskával egy házban lakom, de még nem voltam a kápolnában, mert nem szabad felkelnem, és gondolom, ha úgy szököm oda engedelem nélkül, nem örül úgy nekem, mintha türelmesen megvárom, míg mehetek Hozzá”.

Hogy e közvetlen viszony mennyire nem ártott lelkében az isteni Megváltó iránt érzett hódolatának, arra jellemző a következő kis eset: Mikor a Korányi-szanatóriumban tartózkodott, a már említett Jézustársasági Atya kiment hozzá és meggyóntatta. Erről a látogatásról beszélté később odahaza a húgának: „Csodálkoztak a Testvérek és mások is, hogy a P. Provinciális kijött hozzám. Látod, azon meg nem csodálkoztak, hogy az Úr Jézus kijött, pedig ő nagyobb nála.”

Ennek a gyermeki közvetlenségnek a jó Isten nem tudott ellenállni. Imádságait gyakran oly kedvesen vette, hogy nyomban meghallgatta. Egyébként is érezhetőleg kimutatta iránta való szeretetét, főleg nagy szenvedései idején. S Gizinek ilyenkor kicsordult szívéből a gyermeki hála és egész lelkét boldogság töltött el. Gyakran mondta és írta is: „A jó Isten úgy elhalmoz minden jóval, megad mindent, amit kérek.” „Az, hogy szenvedek, az is csak jó, nekem is, másnak is.” Egy levelezőlapján így ír; „. . . a jó Isten nagyon szeret, mindent megad, amit

kérek. Minden napra szerez valami örömet. Én meg olyan vagyok, mint egy darab fa, csak vagyok és semmivel sem viszonzom jóságát.”

Betegágából ceruzával írt egyik levelében köszönti nővérét névnapja alkalmából, majd egészségi állapotáról ír neki. Eszébe sem jut a panasz azért, hogy beteg, csak azt fájlalja, hogy a láztól és fáradságtól nem tud úgy imádkozni, mint szeretne. Ugyanebben a levélben ismét boldog örömmel ír arról, milyen jó hozzá az Isten: „Soha nem gondoltam, hogy írhatok még a nevenapjára és a jó Isten annyira jó, hogy ezt is megengedte.”

Egy másik levelében túlárado örömmel számol be arról, hogy az őt akkoriban leveleivel bátorító Jézus-társasági Atya ismét írt neki: „A ft. Páter levelének nagyon megörültem, csak annyira felizgattam magam, annyit sírtam *Isten bőkezű szeretetétől*, hogy baj lett utána.”

A legközvetlenebb kapcsolatban állott a szentekkel is. A szentek egysége nála magától értetődő valóság volt. Különösen kis szent Terézt szerette nagyon. Talán azért, mert rokonléleknek érezte. A szenvedésben is megértő barátjának látta. Azt mondta: „Ő tudja, mit szenvedek, mert ő is átélte.” Fájt neki, mikor édesanyja zúgolódott, hogy miért engedi Isten ennyit gyötrődni. Csitította: „Hát a kis Teréz! Ő szent volt és mégis köhögött, kinlódott, akkor én csak hallgassak!”

Kedves, közvetlen, eleven kapcsolatot tartott fenn ezzel a kis szenttel és mindenben bizalommal tudott hozzá fordulni segítségért. Kocsisuk egyetlen, körülbelül 2 éves kis fiacskája egyszer nagybeteg lett. Már a szeme is üvegesedett, haldoklott. Gizi a kis Teréz közbenjárásával kérte Istent, ne vegye el ezeknek a szegény embereknek egyetlen kincsét, örömét. És a

gyerek reggelre jobban lett, meggyógyult. A kocsis felesége később áthozta megmutatni a kis fiát és megjegyezte: „A Gizi kisasszony gyógyította meg.” Mikor ezt Gizinek elmondták, ő egészen természetes magátólértetődéssel felelte: „A kis Teréz minden kérésemet teljesíti, amit nem magamnak kérek. Csak azt nem, amit magamnak kérek.” Ennek a kijelentésnek a második részét illetően azonban később meg kellett változtatnia a nézetét. Egyszer ugyanis, mikor a sok szenvedés már nagyon kimerítette, arra kérte, eszközöljön ki számára egy heti pihenést. És megkapta, pontosan egy hétre. Nővére meséli, hogy utolsó Pünkösdkor táviratilag hívták haza, mert Gizi haldoklott. Mikor pedig a hívásra hazaérkezett, a beteg kint az udvaron, nyugágyán fekvé várt rá és kedves mosollyal üdvözölte: „A kis Teréztől kértem egy hetet tegnap és megadta a pihenést.” Magas láza volt ugyan továbbra is, de nem fájt semmije. Pontosán egy hét után újra megkezdődtek irtózatos hányingerei és fájdalmai.

Testvéries, nagy bizalommal fordult közbenjárásért a szentekhez, sokszor apróbb dolgokban is, és segítségüket gyakran tapasztalta.

Egy ízben, kora tavasszal, nagy lázában, megkívánta az almát. De ilyen időtájt falun az már nem kapható. A város meg két órányira volt vonaton. Hozzáértározói bejáratták az egész falut, de egyetlen egyet sem tudtak szerezni. Gizi később így beszélt el nővérének az esetet: „Tudja, olyan gyarló és önző voltam, hogy akkor nem tudtam lemondani, s imádkoztam szent Antalhoz és a többi szentekhez, hogy szerezzenek nekem almát, mert elepedek a láztól. S tudja, aznap estig 15 almát kaptam. A falu parasztjaitól, akik alig ismertek. Egy-egy almájuk maradt még télről, s külön-külön eszükbe ötlött, hogy

nekem elhozzák. Gyuri bácsi (egy gazdag polgár a szomszédból) a szőlőhegyen volt bort kóstolni a barátjánál és a hordó tetején talált egy almát. Azt „ellopta” hogy elhozza a Gizi kisasszonynak. Ugy-e, milyen kedvesek a szentek, hogy így gondoskodnak rólam?”

Hasonló esetek gyakran történtek vele.

Húga háziipart vezet, s ezúton sok szegény családnak juttat kenyeret. Ha nem volt rendelés, szólt Gizinek, hogy imádkozzék. Mire ő szent Józsefhez fordult pártfogásért és gyermeki bizalmában az eredményt mindig biztosra vette. „Kell jönni, (t. i. rendelésnek, vagy pénznek, amiről éppen szó volt) — mondta — „mert kértem, s mondtam, hogy fogytán van.” Szent Józsefet valósággal gyermekdeden szerette: „Alig várom, hogy kezet csókolhassak neki.”

A mennyországról a hazavágyódás sóvárgásával beszélt. Képzeteiben gyönyörű kertnek látta és sokat tudott mesélni arról, milyen csodaszép virágok lehetnek ott. Lelkének bájos gyermekessége a földi élet képeivel színezte ki elképzelését. Édesanyjának pl. gyakran mondogatta: „Tudja anyám, magának szép bársonyszéket szerzek ott fent, ahol kipihenheti fáradozásait. Én meg majd a Szűzanya szobáját takarítgatom kis Teréz-zel” . . .

Mindezek apró, látszólag naiv dolgok. Egyszerű mezei virágok, amik a „kis ösvényt” szegélyezik. Csak a minden mesterkéeltség, nagyotakarás és gőg nélkül való lelkek szedik csokorba azokat. S míg tiszta, gyermekes örömmel haladnak köztük fölfelé, szinte észrevétlenül jutnak fel a magasban fekvő útra, a szenvedés királyi útjára, azon át pedig a Golgotára, ahol kitárt karokkal vár rájuk Krisztus.

MOSOLYGÓ SZENVEDÉS.

Olyan az, mint egy kivirágzott keresztfá. Az összeácsolt, gyökértelen, élettelen keresztfán senkisémm keres virágot. Isten csodája, ha mégis virág hajt ki belőle.

A szenvedő arcon sem keres senki mosolygást. Úgy tudjuk, könnyvágta barázdák tartoznak oda. És ha mégis mosoly ül ki rajta? Az az isteni kegyelem műve.

A mosolygó szenvedés a hívő lélek virága. A hitetlenre úgy zuhan a szenvedés, mint egy kemény sziklatömb. A szenvedő összetörik, vagy meggörnyed alatta. A fájdalomtól meggörnyedt derék pedig lehúzza a fejet, föld felé irányítja a tekintetet. Lefelé, ahol csak vigasztalan szürkeség van. Csoda-e ha ettől a látványtól elborul a szeme, sirásra görbül az ajka és kétségbeesésbe roskad a szíve?!

A hívő lélek szenvedése pálma, ami egyre jobban fölfelé nyúlik. A gyökere bent van ugyan a földben, de a szára lent, a földhöz közel, nem hoz új rügyet. Ellenben fönt a magasban gyönyörű, friss leveleket hajt. Minden új hajtása annál szebb és nagyobb, minél közelebb van a naphoz.

A hittel szenvedő is levét magáról lassankint mindent, ami a földhöz köti. És a lelke fölnyúlik, egyre közelebb Istenhez és ott a magasban üde, zöld leveleket hajt . . . mosolyog.

Ez a mosoly a jobb és szebb örököletnek a reménysége.

De vajjon hogyan lehet ezt megtanulni? Mi kell hozzá? Nagy tudomány? Filozófia?

Nem. Csak egyszerű hit.

Gizi életében seholsem találunk bölcselkedő elmélyedéseket, nehéz problémákkal vesződő olvasmányokat. Olyan az Úristennel szemben, mint a gyermek, aki nem kételkedik, nem töpreng, csak hisz annak, akit szeret. Nincs a lelkében semmi örvény, semmi viharos hullámvérés. Sima víztükör, melyben tisztán tükröződik Isten arca. A kísértő gonosz próbálkozik ugyan néha és egy-egy követ dob bele, de hiába. Ha fel is zavarja kis-sé a sima felületet, örvényt nem csinál. Egy kis hullámozás, fodrozódás a lélek tükreán, ami csakhamar elsimul és a békés nyugalom ismét helyreáll. Gyermeklélek, akitől azt mondja Krisztus: „Ilyeneké a mennyek országa.”

Ezért, ha szenvedésében néha, nagy ritkán ki is csúszik egy kis panasz az ajkán, az voltaképpen nem is panasz, csak fájdalmas sóhaj. És ezeknek a sóhajoknak a futó pillanataival szemben hosszú évek mosolygós szenvedése áll.

Önként vállalt keresztjét Gizi vidáman akarta viselni és ez sikerült is neki. Természettől fogva vidám kedélye mindenestre segítette őt ebben. Kedves humora csillogó, napsugaras derűvel szőtte át társalgását. Éles eszével észrevette az élet apró eseményeiben rejlő kis fonáságokat, s azokból ártatlan élceket formált, amikkel gyakran megnevettette környezetét. Szerette a társaságot, az ildomos táncot és a zenét. Ha leült a zongorához, a vidám, egyszerű dallamok valósággal megelevenedtek ujjai alatt. Teste ritmikus mozgással kísért a zenét, s a lényéből kiáradó vidámság és tűz mindenkit jó-

kedvre hangolt. Családjának még ma is legkedvesebb emlékei a multból azok a kis házikoncertek, melyeken Gizi zongorázott, fivére hegedült és apja fuvolán játszott. Nehéz napjaikban Gizi muzsikája sokszor gondüző csodaszernek bizonyult. Ő igen jól tudta ezt, hiszen célja volt, hogy vidámságot terjesszen maga körül. „Én mást nem tudok dolgozni” — mondta — „hát legalább jókedvet gyártok.”

Nem volt az a csapás, lett légyen az szegénység, betegség, vagy bármi más, ami jó kedélyét, ezt az Istenadta drága kincsét hosszabb időre elvette volna. Nem volt ez a jókedv soha túlságba csapó, szeles, vagy bántó, hanem kedves, friss és üde, mint a reggeli harmat, melyben a napsugár csillog. Húga beszéli, hogyha bármi bánatát elmondhatta neki és derült, vidám szemébe nézhetett, már el is múlt a szomorúsága.

Egy időben az Úristen nehéz megpróbáltatást bocsátott a családra, s még azt is megengedte, hogy hosszabb-rövidebb ideig komoly szükségét szenvedjenek. Gizi ekkor valósággal művészetre emelte azt a tudományát, hogy a kényszerhelyzet nyomorúságait humorosan fogja föl. Akárhányszor kacajt váltott ki abból, ami éppen könnyeket készült fakasztani. Húga azt mondja, még ma is nevetnie kell, mikor eszébe jutnak azok a vidám tréfák, amiket Gizi kihozott azokból a nehéz napokból.

Jókedve valósággal ragályos volt. Vidám ötletei sokszor olyan váratlanul csaptak le hozzátartozóira, hogy azok önkénytelenül, sőt akaratuk ellenére is hatásuk alá kerültek. Nem lehetett ellenállni nekik.

Egyáltalában nem birta elviselni, hogy valaki miatta szenvedjen. Amint észrevette, hogy az állandó betegápolásban kimerült édesanyja szenved, mikor őt köhögni és fájdalmában vergődni látja, sokszor szinte emberfeletti

erővel uralkodott magán és első könnyebb pillanatában már valami vidám ötletet talált, amivel felderítette a szomorkodót. „Nem türhetem” — mondta — „hogy miattam bánkódjanak. Még ha érnék valamit! De hiszen a közhögesen kívül más tudományom nincs.”

Derüs, mindig vigasztalni akaró lelkének talán legmeghatóbb megnyilvánulása életének utolsó zongorajátéka volt. Halála előtt alig két hónappal történt, hogy erős tüdővérzést kapott. De akaratával oly hamar legyőzte az azt követő nagy gyengeséget, hogy két nappal utóbb, mialatt szobáját szellőztették, átment a szomszéd szobába, ahol zongorája állt. Már ez a pár lépés is annyira elfárasztotta, hogy szinte leroskadt a zongoraszékre. Szegény tüdeje nehezen, kinosan pihegett, s fáradt tekintete szomorúan és nagy-nagy szeretettel pihent meg a zongorán. Húgának, aki vele volt, szintén elszorult a szíve. Valószínűleg ugyanarra gondoltak mindketten: Vajjon játszik-e még Gizi valaha ezen a kedves hangszeren? Aztán egyszerre csak végigsimitották a beteg sovány, vékony ujjai a billentyűket. És felhangzott egy kis dal, majd utána egy másik és harmadik. A jól ismert kedves hangokra csakhamar bejött az egész család, kivéve az édesapát, aki a szülőben járt, mert naponta sajátkezűleg szedte le beteg kedvencének a legszebb fűtöket. Gizi eljátszotta még egyszer utoljára mindenkinek a kedvenc dalát. Közben hazaérkezett édesapja. Először szobájában kereste betegét, de ott csak üres ágyat talált, viszont a szomszéd szobából zongoraszó hangzott át. Boldogságát le sem lehet írni, hogy ezt az örömet még egyszer megérhette. Az öregurnak u. i. szent meggyőződése volt, hogy senki a világon nem tud oly szépen játszani, mint „Gizi baba”. Mikor később az orvos is megtudta az esetet, alig

akarta elhinni a hallottakat. Lehetetlennek tartotta, hogy Gizi zongorázzék olyan állapotban, amilyenben más mozdulni sem tud.

Gizi pedig megsúgta húgának, hogy ez volt az ő utolsó játéka. Ezután már majd csak a Jézuskának muzsikál. „Tudod, egyelőre csak itt az ágyban, a sipoló tüdőmmel, de azután már ott fent.”

Az ember igazán nem tudja eldönteni, mikor volt nagyobb hős. Akkor-e, mikor olyan megnyugvással viselte, időnkint rátámadó rettenetes fájdalmait, vagy amikor állandó szenvedéseit ilyen derűs vidámság mögé rejtette.

Az ilyen mosolygó szenvedéshez csak Istennek csodáival határos kegyelme adhatja az erőt!

A MISSZIÓS LÉLEK.

Az Istent szerető lélek leghőbb vágya, hogy valamit tehessen Istenért. Valami nagyot, hősiest, valamit a köznapai kereteken túl. És milyen nehéz megérteni, milyen keserves belenyugodni abba, hogy missziót, isteni küldetést töltünk be akkor is, ha nem kínálkozik hozzá más keret, csupán a hétköznapiak egyforma kötelességteljesítése.

Hát még ha ezek az apró munkák is lehetetlenné válnak, ha testünket tétlenségre kárhoztatja a betegség. „Beteg vagyok, *nem tehetek semmit*“, — mondjuk ilyenkor, s kétségbeesünk életünk haszontalansága és értéktelensége fölött.

Elfelejtjük, hogy ugyanakkor, mikor így panaszkodunk, ezer meg ezer áldozatos lélek térdel önkéntes száműzetésben egy-egy kolostor cellájában, vagy a Tabernákulum előtt, s munkáról, érvényesülésről, hősiessé, nagy cselekedetekről lemondva végzi a legnagyobb missziót, ami embernek adatott: *imádkozik*.

Az apostolkodás lelkéről írt munkában olvassuk egy missziós püspöknek ezt a felkiáltását: „Tíz imádkozó karmelita nagyobb segítségemre lesz, mint húsz prédikáló misszionárius“.

Csak imádságos lelkek érthetik meg ezt. Olyanok, akik tapasztalatból tudják, milyen nagy érték az ima.

A mi hösnőnk azt mondta hűgának: „Látod, az Úr azzal is megalázott, hogy nem engedte meg, hogy valami más legyen, csak . . . beteg. Pedig, hogy szeretnék dolgozni! Csak Ő tudja, mennyire szeretnék segíteni!“ Azután keresi a módját, hogyan segíthetne mégis? Mert missziós lelke nem bírja el a tétlenséget. Tervezi hűgával, hogy „majd“ együtt élnek ketten. Meg is csinálja hozzá a munkafelosztást: „ . . . te csak dolgozol, engem is tartasz persze, én meg majd csak imádkozom, hogy bírd.“

Ime, ez az apostoli lélek megtalálta az egész emberiség elhivatottságának a titkát. Egy rész arra hivatott, hogy dolgozzék az Úr szőlőjében, hogy előkészítse a mennyei Jeruzsálemet. A másik rész hivatása pedig, hogy imádkozzék az előbbiekért. Hogy azok bírók a munkát.

Gizi nem mondott soha üres szavakat, ha komoly dolgról volt szó. Ezt a kijelentést is komolyan vette és valóra váltotta, ha nem is egészen olyan külső körülmények között, ahogy elgondolta. A tervezett együttélésből kettesben, nem lett soha semmi. Gizi még a szülői házban vált meg a földi élettől. De fölsimert misszióját azért betöltötte. Imádkozott. És pedig legkevesebbet önmagáért. Lelkek megmentésére sóvárgott, hogy növelje az Isten dicsőségét szolgáló földi tábor.

Csodálatosan finom megérzésével eltalálta, hol használhat imájával a legtöbbet. Ezért ima-missziójának legfőbb területe a papság volt. Tudta, hogyha az Isten ígét hirdető papok apostolok, akkor kezükbe milliók keze kapaszkodik hosszú láncba fonódva, s a lelkükből kisugárzó Krisztus betölti az egész világot.

„Szeretném, ha fölfognák,“ — mondja Gizi — „hogy mit tesz az: egy tisztaéletű pap. Akár ne is tegyen mást.

Több lelket húz Istenhez példájával, mintha világraszóló tetteket végezne, — s amellet elfelejtene, hogy reggel kezében és szívében volt az Úr Jézus.“

Máskor meg kifakadt: „Istenem! Kezükben van és nem ismerik, szívükben van és kiűzik! Szeretném elmagyarázni nekik, de ágyhoz vagyok kötve. Így csak imádkozom, hogy minél többnek jelentse ki magát és adjon erőt nekik, mint ahogy nekem adott erőt, leggyarlóbb gyermekének. Nem igaz az, hogy nem lehet, ezt csak a félúton lévő mondják. Istenem, hogy lehet az, hogy valaki a félúton megáll! Egy darabig megy, aztán elmarad. Miért?! Talán pár év múlva férgek rágják. Angyalom, ha én férfi lennék, mindig csak a papok után néznék. Fődolgom lenne az ő missziójuk. Az oly fontos, mert száz és ezer lélek függ egytől!“

Az ismerős papokért sokat imádkozott. Egyért különösen, aki — szerinte — „pap a templomon kívül is“. Azt mondta róla: „Ha szerzetbe lépne, megtalálná a teljes boldogságot és Istent. De ehhez még nincs elég ereje. Mert nagy árt kell ezért adni: önmagát. És ez kegyelem is. Talán, ha Isten akarja, később.“

A jómódban élő papokat sajnálta. Egy nagy javadalmazású papért sokat imádkozott, hogy „gazdagságában is szeresse a szegényeket és szegény tudjon maradni gazdagsága mellett.“

Néha elgondolkozott a papi életen: „A papok is emberek, megtörténhetik, hogy sárba lépnek. Ezt még értem. De, hogy jól érezzék magukat és nyugodtan legyenek ott, ezt már nem értem meg.“

De imádkozó missziója nem állt meg Isten szolgáinál. Bárhol talált tévelygő lélekre, azt azonnal imába foglalta. Egy-egy lélekért valóságos küzdelmet folytatott.

Egy kis parasztleány — neki bérmalánya — erköl-

csi kifogás alá eső környezetben nőtt fel, amihez hozzávéve még szépségét is, joggal féltetni lehetett. A kislány szabados viselkedése még jobban növelte Gizi aggodalmait. Már-már attól félt, hogy elveszett. Sokat, nagyon sokat imádkozott érte. Mikor aztán körülbelül két év múlva azt hallotta róla, hogy szerzetbe lépett, örömteli meglepetéssel mondta: „Ennyit mégse vártam.“ Imáinak ilyenfokú meghallgatását még csak remélni sem merte.

Ha valaki imát kért tőle, készséggel vállalta, s becsületesen, évekig is teljesítette. Így vállalt imádságai idővel annyira felszaporodtak, hogy fél éjszakáját is lefoglalták. De azért el nem mulasztotta azokat. Még nagy lázaiban sem. Ilyenkor azonban kérte édesanyját, imádkozzék vele, hogy könnyebb legyen. Idősebb nővére később betiltotta ezt az éjjelezést és azt ajánlotta neki, hogy egy imában összesítse a szándékokat.

Nagyon lelken viselte a távoli, különösen a kínai missziókat. Imádkozott értük és legfőbb vágya volt, hogy egy kis kínai gyermeket vehessen. Jobbmódú ismerőseit is egyre biztatta erre. „Úgy vágyom dolgozni a lelkekért“ — mondta sokszor — de, nem lehet. Egy lélekért kimennek a világból. És csak imádkozhatom. De az is milyen! Olyan a fejem a láztól, mintha vonatok járnák. Egy Üdvözlégybe már kifáradok.“

A lelkek megmentése, Istenhez vezetése körül forgott minden gondolata. Az élet minden megnyilvánulását kapcsolatba tudta hozni ezzel. Így pl. észrevette, hogy betegsége fokozódásával egyre jobban tartózkodnak tőle az emberek. Azon a kis keserűségen, amit ez talán pillanatokra okozott neki, hamar túltette magát. Tudta, hogy betegsége ragályos és ő maga vigyázott legjobban, sőt imádkozott is azért, hogy senki a bajt el ne kapja tőle.

De a betegségétől való félelem gondolkozóba ejtette, s azonnal megtalálta azon keresztül a lélekmentés missziójával való kapcsolatot. „Ha az emberek csak félannyira félnének a bűntől” — mondta — „mint a bacillustól, bizonyára üresen maradna a pokol.”

Az emberek lelki üdvének állandó gondja különös érzéket fejlesztett ki benne, amivel első látásra felismerte a jó vagy rossz szándékú embert. A minden lelket imáiba foglaló szeretet a jót kereste mindenkiben. De az Istennel telített lélek érzékenysége viszont önkénytelenül megérezte a rosszat. Találkozott néha emberekkel, akik nem egészen olyanok voltak, aminőknek mutatkoztak. Gizi ezt rögtön észrevette: „Itt valami nincs rendben. Ez belül más.” Egy izben bemutatkozásnál kezét fogott valakivel. Mikor az illető elment, Gizi megborzongva mondta: „Szinte hideg futott végig rajtam, amikor a kezét megfogtam. Mintha kígyó lett volna. Vigyázz rá, emiatt az ember miatt még sok bajunk lesz.” És jóslata bevált.

Tetteiben általában főindító volt mindig a szeretet. Tulajdonképen mindenkit szeretett. Ha jók voltak körülötte, akkor nem győzött hálálkodni, hogy Isten érdemén felül ennyi jót ad neki. Viszont, ha megbántást, szeretetlenséget tapasztalt, akkor meg annak örült: „Szükséges az is, hogy érezzük, hogy néha durvák, igaztalanok hozzánk, mert annál több így a vágyunk a más-világ után, ahol minden szeretet lesz.” Máskor meg ezt írja: „... minden legyen a jóságos Isten akarata szerint. Ugy-e mindenütt talál az ember valamit, ami nem jó, mert hiszen, ha minden jó lenne, akkor nem is lenne mit tőnni”.

Érdeklődése nagyon sokoldalú volt, de azért sohasem terelte el gondolatait attól, ami életének a központ-

ja volt. Édesapjával, aki állandóan találmányokon törte a fejét, sokszor órákig vitatkoztak együtt kettesben a természet jelenségein és a tudomány vívmányain. De míg édesapja mindent a sorssal és a természeti erőkkel magyarázott, leánya itt is Istenre vezetett vissza mindent. Ezek a viták is hozzátartoztak Gizi missziójához, mert hiszen némiképen előkészítették annak a természetfeletti hatalomnak a munkáját, mely végül legyőzte apja makacs ellenállását és visszavezette őt Istenhez.

De missziót végzett Gizi egyetlen szó nélkül, csupán türelmes szenvedésével és tisztaságot sugárzó lelkével is. A kőbányai szanatóriumban pl. ahol főleg kereskedelmi alkalmazott leányok voltak az üdülő betegek, annyira hatott rájuk Gizi közelsége, hogy előtte nem mertek kétértelmű beszédet folytatni, sőt voltak, akik még a pirosítást is elhagyták.

Káromkodó szót sem lehetett előtte kiejteni. Ha ilyesmit hallott, fájdalmában egész teste remegett, s utána azonnal imádkozott, hogy kiengesztelje a megbántott isteni Felséget.

Igy szolgálta Gizi szenvedéseivel, imáival, példájával és egész életével az Istentől rábizott nagy missziót: a lélekmentést.

BETELJESEDÉS.

Isten, aki sohasem engedi a szeretetben legyőzteni magát, éreztetni akarta Gizivel már életében is, hogy nemcsak elfogadta, de kedvesen vette áldozatát. Mint ahogy az apa karjaiba veszi és dédelgető szeretettel oltalmazza beteg gyermekét, úgy ölelte most Isten is magához ezt a szenvedő lelket. Legsúlyosabb napjaiban olyan örömeket juttatott neki, melyeken keresztül kiérzett a biztatás: „Itt vagyok melletted, benned, ne félj.“

Mindenekelőtt teljesítette Gizinek régi forró vágyát, hogy tagja lehessen annak a Társaságnak, melybe idősebb nővére tartozott. Sokáig nem mert szólni erről a vágyáról, mert hiszen tudta, hogy beteg. Annál nagyobb volt aztán öröme, mikor végre mégis jelentkezett és mikor — mint mondta — őt, „a föld utolsóját“ befogadták a Társaságnak otthonlakó tagjai sorába. Sohasem került rá a sor, hogy a Társaság apostoli munkájában valóban résztvehessen, de sokat imádkozott érte, s szenvedéseit a Társaságért és annak szellemében a lelkekért ajánlotta föl. Ha hűgával egyedül volt, mindjárt a jó Istenről, a Szűzanyáról és a Társaságról beszélt. Lélekben teljesen velük volt. „Úgy szeretem, hogy olyan szegények“ — mondta — de azért nem igen búsulnak rajta.“ — Különösképen tetszett neki az az

előírás, hogy a Társaság tagját a néppel, amelyért dolgozott, egy sorban temessék el. Ezt mindig újra meg újra elolvasta és megjegyezte: „Velem se tegyetek ám parádtét, hogy legalább ezt az egy pontot betarthassam.” Kérte nővérét, szerezzen számára egy szabálykönyvet: „Hadd legyek boldog” — írja levelében — „hogy nekem külön van.”

A Társasághoz való tartozását mindjárt jelentkezése után nagyon komolyan vette és a legcsekélyebb dologban is engedelmeskedni akart. Még fentjárt, amikor nővére egyszer, apostoli úton otthon volt, s látva, hogy Gizi süti a haját, megemlítette, hogy talán kissé feltűnő ez a hajviselet, Gizi azonnal bement szobájába, s rövid idő múlva teljesen lesimított hajjal tért vissza. „Tudod, nehéz volt,” — vallotta be később húgának — „mert úgyis csunya voltam, hát még így! De legalább senki szeme sem akad meg rajtam.” Ebben erősen túlzott ugyan, mert hiszen megnyerő arcú leány volt, de szerénysége és alázatossága elhitette magával az ellenkezőt.

Mikor az Erzsébet-szanatóriumban olyan válságosra fordult az állapota, hogy az orvosok véleménye szerint sürgősen haza kellett szállítani, nehogy ott halljon meg, a jó Isten megszerezte neki azt az örömet, hogy véglegesen lekötthesse életét a Társaságnak. Hazaszállítása előtt nővére kiment hozzá az általános főnöknővel s pár szóval előkészítette, hogy most leteheti az örök esküt, mint a Társaság tagja. Nem akarták megijeszteni és ezért a különleges engedély indoklásául azt mondták, hogy ha most hazamegy, tavasszal bizonyára nem jöhetne fel az eskütételre. Gizi mosolyogva fogadta az örömhírt és mindent a kedves nővérekre hagyott. Éles eszével tisztában volt vele, hogy csak azért teheti le az esküt így, mert halálán van. De szerető szíve akkor is csak arra

gondolt, hogy fájdalmat ne okozzon másoknak és ezért arcának egyetlen mozdulatával sem árulta el gondolatát. Jól tudta, hogy hazaküldetése mit jelent, de hősi lélekkel egyedül viselte el a halálos ítéletet.

Ezentúl lélekben teljesen a Társaság szellemében élt. Annak alapgondolatát, hogy minden tag égő áldozat legyen engesztelésül Magyarorszáért és az egész világ bűneiért, magáévá tette és magát, főleg pedig szenvedéseit napról-napra felajánlotta. „Nem tudom, miért van” — mondta egyszer — „azelőtt közbe-közbe csak volt nyugalmam, de mióta az esküt letettem, folyton égek”. Valóban, szószerinti értelemben „égő” áldozat volt . . .

Az Úr Jézus szeretetének másik megnyilatkozását hazatérő útján érezte. December elején, egy ködös, hideg napon szállította haza nővére. Hat órát kellett vonaton, s azután még hármat kocsin utazniok. Nővére már előre aggódott abban a rossz időben a hosszú kocsitú miatt. De lám, alighogy kocsira szálltak, kisütött a nap és olyan kellemes, langyos, szinte tavaszias melegre változott az idő, hogy a betegnek még a kabátját is kigombolhatták. Nővére biztatgatta és bátorította, hogy jobban elbírja a fárasztó utat, s többek közt megjegyezte: „Látod, milyen jó az Úr Jézus, milyen jó időt ad nekünk az útra.” Mire Gizi kedvesen, komolyan bólintgatott: „Igen, ezt nekem adta, tudom.” Alighogy hazaértek, az idő újra szelesre, hidegre fordult. Gizi tudta, hogy ez a szép idő is a jó Isten egyik ajándéka, amivel meg akarta örvendeztetni hűséges leányát.

De a legnagyobb ajándék, az, amiért élete legnagyobb áldozatát hozta, otthon várt rá. Megérkezése után azonnal ágyba fektették. Nemsokára bement hozzá édesapja. Szeretettel megsimogatta és közben ezt újságolta: „Gizi nénye, (így szokta tréfásan becézni) egy

kis misszió volt a faluban, s mi a mamával elmentünk meggyónni. Olyan korán mentünk, hogy egy teljes órát kellett várnunk a templomajtóban, míg kinyitotta a harangozó és csak jóval később gyónhattunk. „Édesapja nyilvánvalóan örömet akart szerezni elbeszélésével, de hogy valójában mekkora örömet szerzett, arról sejtelve sem lehetett, hiszen nem tudott Gizi felajánlásáról.

Az a hír, hogy édesapja a rendes karácsonyi és húsvéti időn kívül önként elment gyónni és még hozzá egy óránál tovább várt türelmesen, holott máskor elég hamar ki szokott fogyni a türelme, annyira meghatotta a beteg szegény, meggyötört szívét, hogy sírt boldogságában és nem győzött hálálkodni, amiért olyan „kedveskedő vele a jó Isten“. Öröme túláradásában elfelejtette, hogy idősebb nővére nem tud felajánlásáról (bár az már régebben megsejtette) s szemében a boldogság könnyeivel suttozta: „Ez azért van. Ezt nekem adja a jó Isten. Milyen jó a jó Isten.“ A testvérek aztán együtt sírtak boldogságukban. Mikor nővére elbeszéli ezt, hozzáteszi: „Oly közel érzett köztünk a kegyelem és Isten jóságának a hatása, hogy ha nem félttem drága titkát, mindnyájunknak térdre kellett volna borulnunk, hisz a jó Isten szinte „hangosan“ öntött erőt a szenvedő gyermekbe.“

Gizi missziója ezzel voltaképpen véget ért. Lelke legmélyén talán el is sóhajtott: „Most bocsásd el Uram a Te szolgádat . . .“ Mikor azonban látta, hogy szenvedéseinek a kelyhe még mindig nem telt be, zúgolódás nélkül, őszinte megadással fogadta ebben is Isten akaratát: „Lehet“ — mondta — „hogy még olyan vétkeim vannak, amikről nem is tudok, s most azokra (t. i. azok engesztelésére) kerül a sor.

A haláltól nem félt. Hiszen felajánlása óta, 16 éven

át állandóan szembenézett vele. Nemegyszer mondta: „Egy pillanat és végem lehet ám, ha rámjön egy erős vérhányás.”

Mikor 1926-ban elhagyta a szanatóriumot, hazatérte előtt nővére néhány napra a szent István kórházban helyezte el. A legsúlyosabb betegek közé tették, ahol állandóan haldokoltak és haltak körülötte. A kórházból távozóban, a látottakra gondolva megborzongott kissé, majd így szólt: „A jó Isten akarta, hogy ide kerüljek, hogy lássam, milyen lesz a végem. Jó ezt előre látni.”

Lelkiereje ezekben az utolsó hónapokban sem hagyta el. Csodálatos akaraterővel uralkodott a test gyengeségén, fizikai erejének végső határáig. Utolsó nagy Jézus Szíve kilencedének utolsó péntekén a faluban nem volt mise, mert a lelkész a filiálisba ment. Csak délelőtt 11 órakor tért vissza. Gizi megvárta, nem evett és nem ivott addig. Megjötté hírére elindult. Kinosan vánszorogva, közben meg-megállva, félórát is eltartott az útja az alig néhány percnyire fekvő templomhoz. De birta, mert úgy érezte, éhezi az Úr testét.

Életének legutolsó idejében a falu plébánosa hetenkint fölkereste, hogy meggyóntassa és megáldoztassa. De, bár Gizi szíve valósággal égett a vágytól az Üdvözítő után, ő maga sohasem kérte erre. Az a gondolat, hogy fárasztania kell valakit, visszatartotta és legyőzte még ezt az emésztő vágyakozását is. Ha a plébános önként fel nem ajánlja, hogy eljön, Gizi képes lett volna lemondani erről az egyetlen és utolsó vigasztalásról is.

Ebben az időben pedig már úgyszólván teljesen és kizárólagosan az égi erőkből élt. Kezében mindig ott volt a feszület, anélkül nem tudott aludni. Ágyával szemben egy régi Jézus Szíve kép függött a falon, mellette pedig

„égi barátnője“, kis szent Teréz, amint éppúgy, mint ő, ágybanfekvő, súlyos beteg. Elég volt ezek bármelyikére egy-egy pillantás, hogy lelke fölemelkedjék a földöntúli hazába, ahová oly nagyon, és már oly régóta vágyott. Pillantásából annyi szeretet sugárzott, hogy mindenki kiolvashatta belőle, amit egyszer régebben mondott: „Ilyenkor nem is találok szavakat, csak nézzük egymást.“ (T. i. Jézus és ő.)

Lelkének derűs vidámsága megmaradt úgyszólván utolsó öntudatos pillanatáig. De az égieken kívül már csak egy érzés foglalkoztatta: a szeretet. Bármennyit szenvedett, s bármily közel érezte is az elmulást, igyekezett másoknak örömet szerezni. Előre meghagyta pl. hogy téliruháit halála után egy satnya szegény gyermeknek adják. Még arról sem feledkezett meg, hogy közeledik a karácsony és meglepetést akart szerezni szeretteinek. Titokban, minduntalan párnája alá rejtve, egy mosdókeztyűt horgolt édesanyjának, s időnkint tréfásan figyelmeztette hűgát: „El ne felejtsd ám odaadni, ha közben egy kicsit meghalnék!“

1928. dec. 13-án volt utoljára beszédes és vidám. Kérte hűgát szóljon a plébános úrnak, hogy hozza el a Jézuskát. „Nagyon vágyódom utána“ — mondta. Azután, míg szobáját előkészítették az isteni Vendég fogadására, ő felült ágyában, áhítatos imába merült, majd lelkiismeretét akarta megvizsgálni. De nagyon gyenge és fáradt volt már akkor. Könnyes szemmel hívta hűgát és kérte: „Segíts rajtam. Nem jut eszembe, hogy mit is vétkeztem a héten. Látod, annyi a hibám és most mégis alig találom őket.“ Hűga fel akarta vidítani és tréfásan felelte: „Hát pl. tegnap nem nyelted le azt a finom kis csirkehúst, amit mamika tett a szádba.“ De

Gizi komolyan vette a megjegyzést és megható bánkodással mondta: „Igaz, látod, engedetlen is voltam.“

Megjött a plébános úr és hozta az Úr Jézust. Gizi mélységes áhítattal meggyónt és megáldozott, majd elbeszélgetett kicsit a plébánossal. Mikor megtudta, hogy az éppen aznap elutazik, még tréfálkozott is vele és lelkére kötötte, hogy okvetlenül hozzon neki egy jó körtét. Távozásakor még vidáman integetett is utána. Mikor azonban elment, kérte, hogy hagyják egy kicsit magára, mert még beszélgetni akar a Jézuskával.

Mit beszélgetett akkor az ő isteni Jegyesével, senki sem tudja. Az kettejük örök titka. De utána nagyon elcsendesedett. És ilyen csendben maradt egész délután. Szerettei szórakoztatni próbálták, de ő nem figyelt oda. Messze elnézett a fejük felett és néha mosolygott, de egész idő alatt látszott rajta, hogy a lelke másutt jár.

Ezen az estén kezdődött el a vég. Többé semmit sem beszélt. Nem érdekelte semmi. Rettenetes szenvedései lehettek, de valószínű, hogy többnyire önkívületben feküdt. Csütörtök este volt. És ez így tartott vasárnap reggelig. Szülei állandóan mellette voltak. Most tudták csak meg igazán, mennyit szenvedhetett. Mert amíg öntudatán volt, szinte emberfeletti akarattal uralkodott magán, hogy szenvedéseit elrejtse. De most, hogy elvesztette uralmát öntudata fölött, a fájdalom rémes sóhajokban és kiáltásokban tört magának utat.

Utolsó szombat éjszakáján rettenetesen kinlódott. Anyja kitárta a szobának mindhárom ablakát. Künn kemény hideg volt és szinte kápráztató fényességgel ragyogott a csillagos ég. És a beteg lesóványodott, elgyötört teste, kinjában föltérdelt az ágyban, szenvedő arcát a nyitott ablak felé fordította, s két karját mintegy irgalomért esdekelve nyújtotta a fényes ég felé. Látszott

rajta, hogy nincs eszméletén. Olyan volt, mint a fájdalom meglevenedett szobra.

Visszafektették párnájára és édesanyja gyöngéden, vigasztalón megcsókolta. Ekkor, mintha egy pillanatra eszméltre tért volna, elmosolyodott. Ez volt utolsó mosolya. Édesanyjának adta.

Édesapja is látta, tudta, hogy ez már a vég, de nem akarta hinni. Ő a legutolsó percig remélt. Állandóan beszélt hozzá, cirógatta, babusgatta, mint piciny korában. Hajnal felé megmozdult a beteg ajka, mintha mondani akart volna valamit. Apja föléje hajolt, de a töredezett suttogásból csak ennyit értett: „Meghalok.“

Azután még egyetlen egyszer nyílt szóra az ajka. „Istenem!“ — sóhajtotta, majd újból elvesztette eszméletét és nem is nyerte vissza többé. Reggel 8 órakor felszállt lelke a magasba, a mennyei hazába.

A halállal elsimult arcáról minden fájdalom. Kedves, derült, szinte vidám kifejezés ült ki rajta. Mintha még halálában is azt akarta volna mondani: „Ahol én vagyok, ott tilos a szomorúság.“

Dec. 18.-án temették. Csendes, szép téli nap volt. Sűrű pelyhekben hullott a hó és lassankint beborította a koporsót. Ez a magasból hullott fehér takaró volt tiszta, szép lelkéhez a legméltóbb ünnepi disz.

AKIK ITT MARADTAK.

Csak a hitetlen nem tud megnyugodni a halálban. Az, aki halottjának a sirjára nem keresztet, hanem derékban kettétört oszlopot állít. Mert, hogy nyugodjék meg az, aki nem hisz őszinte bizakodással, fölfelé nyúló reménységgel a lélek örök életében? Hisz enélkül mindennek vége a halál! Kettétört oszlop. Reménytelenség. Vigasztalanság.

Emberileg érthető, természetes, hogy fáj, ha egy hozzánk nőtt kötelék elszakad. De ez a fájdalom földi, tehát véges és elmúlik. A hívő lélek messze túlnéz ezen és mást lát a halálban. Azt látja, hogy valaki *előrement* egy jobb hazába. S ha igazán szerette a halottját, akkor azontúl fölfelé tekint, hogy el ne tévessze az utat, melyen majd egyszer, ha Isten akaratából elérkezett az ideje, utána mehet.

Gizi hozzátartozóinak könnyes tekintete is a koporsóról egyenesen föl, az ég felé fordult. Most nemcsak hitték, de valósággal érezték, hogy ami az elköltözöttben igazán érték volt, — a lélek — az nem halt meg, hanem él és örökké élni fog. Mert az Egyháznak a szentek egységéről szóló gyönyörű és vigasztaló tanítása a halálon keresztül válik érezhető valósággá a keresztény hívőben.

Összekulcsolt kézzel álltak a frissen hantolt sir fölött és imádkozni akartak a halottért. De mire imájuk

véget ért, csodálkozva eszméltek rá, hogy nem *érte*, hanem *hozzá* imádkoztak. Tőle, az ő közbenjárásától kértek segítséget, hogy távozását Isten akaratába való megnyugvással bírják elviselni.

Azután jött az élet és követelte a maga jussát: a további küzdelmet és munkát. Viszont megadta a maga ajándékát: a beletörődést a változhatatlanba.

Csak Gizi édesapja nem talált vissza a régi kerékvágásba. Megszokta az utolsó években, hogy idejének nagy részét drága betege mellett töltsse. Talán maga sem vette észre, hogy az állandó gond és aggodalom hanyatló, öreg életének tartalmává vált. Bármennyire fájt is a beteg szenvedéseit látni, amíg élt, mindig világított, még a lehetetlenségen keresztül is, egy kis reménysugár, hátha jobban lesz, hátha még egy ideig köztük marad.

Most, hogy reászakadt a bizonyosság, mintha azzal életének egyetlen tartalma veszett volna el. Nem találta önmagát. Szobáról-szobára ment és elnézegette a helyeket, ahol kedvence ülni, vagy feküdni szokott, kezébe vette és elboruló tekintettel nézegette árván maradt holmiját. Családja szórakoztatni próbálta. Hiába. Érdeklődését nem tudta lekötni semmi. Gizi nevét sohasem ejtette ki, de hallatára összeresztett és kiment, hogy elrejtse felindulását. Az azelőtt örökös munkában élő, eleven szellemű ember most valóságos lethargiába süllyedt.

Sokszor szinte azt lehetett volna hinni, hogy valami sajátságos, ösztönös érzés megsejtette vele, hogy akit annyira szeretett, őérette halt meg. Mintha nem birt volna belenyugodni, hogy az áldozat befejeztetett és többé meg nem akadályozható. De mindez csak föltevés, nem szól mellette semmi bizonyíték. Amit a föl-

dön maradt apa és elköltözött leánya, az elgondolkodások nagy csendjében egymással beszéltek, arról nem tud senki más, csak a mindentudó Isten.

Gizi halála után körülbelül még másfél évig vonszolta így az életét. Komolyabban betegeskedni azonban csak néhány hónappal halála előtt kezdett. De akkor sem úgy, hogy abból közeli halálára következethettek volna.

Annál meglepőbb volt, amikor valami ellenállhatatlan kényszer Pünkösöd előtt arra birta Gizi húgát, hogy az ünnepekre hazahívja nővérét. Tudta, hogy a Társaság szabályai, rendes körülmények között, nem engedik meg a tagoknak családjuk látogatását és ezért kérésével egyenesen az alapítóhoz fordult. Csak az ünnep két napjára kérte a kivételes engedélyt. Hivatkozott a családjukat ért sok csapásra, s most azért könyörgött, tegyék lehetővé, hogy a beteg apa mégegyszer láthassa idősebb leányát. Az alapító készséggel megadta az engedélyt és továbbította azt a főnöknöknek.

De a látogatás elé most nem várt akadály gördült. A nővér u. i. megtudva, hogy apja nincs halálán, sőt még csak rosszabbul sincs, mint az utolsó hónapokban volt, vonakodott elutazni. Ő ezt a látogatási engedélyt a halál elkövetkezésének idejére tartogatta. Ekkor már ismerte Gizi nagy, hősiecs áldozatát, s a halál pillanatában ott akart lenni imájával, vigasztalásával, bátorító szavával apja mellett, nehogy valami kísértés talán az utolsó pillanatban visszarántsa az üdvösség útjáról, s ezzel megsemmisítse az áldozat eredményét. Csak akkor szánta rá magát mégis az utazásra, mikor főnöknője az engedelmességre hivatkozva, ezzel úgyszólván kényszerítette arra.

Este érkezett meg és édesapját, legnagyobb meg-

lepetésére, magas lázzal, súlyos betegen találta. Nem értette a dolgot. Hiszen a hozzá érkezett híradásban súlyos betegségről szó sem volt. Húga maga is csodálkozva adta meg a magyarázatot. Apjuk aznap még fent volt. De alighogy a kocsit kiküldték az állomásra az érkező elé, hirtelen rosszul lett és csak úgy ruhástól ágyára dőlt. Az elhívott orvos tüdőgyulladást állapított meg. Volt valami megdöbbentően különös a történetekben. Először az az ellenkezést nem tűrő, kényszerítő érzés, mely a Társaság alapítójához azt a kéréslevelet elküldte, majd ez a hirtelen rosszullet, úgyszólván az érkezés pillanatában!

De most senkisémet ért rá az események összefüggését keresni. Rövid néhány óra alatt bizonyossá vált, hogy a beteg halálán van. Három napig tartó nehéz, fájdalmas szenvedés következett ezután. De a beteg lelke jó kézben volt. Idősebb leánya, akire az apa mindig bizonyos tisztelettel tekintett, s akinek szavát mindig ellenkezés nélkül fogadta, állandóan ott volt mellette, s virrasztva őrizte a pillanatokat. Amikor elérkezettnek látta az időt, elküldött a plébánosért. A beteg komoly magábamélyedéssel meggyónt, áhitatosan fogadta az Úr Testét és az utolsó szentkenetet. Azután elcsendesedett. Keze időnkint kutatva siklott ide-oda a takarón, s csak akkor nyugodott meg, mikor a missziós feszületet kezébe vehette és megcsókolhatta. Sokszor, mikor ajkához emelte, halkan, könnyörögve suttogta: „Bocsáss meg, Istenem!”

Teljes öntudatánál volt és így készült a halálra. Magához kérte szeretteit és egyenkint elbúcsuzott tőlük. Közben hirtelen elakadt és panaszosan mondta: „Egy nincs itt”. Gizire gondolt. Nagy fájdalmai ellenére is elég nyugodt volt. Csak egyszer kinozta meg néhány

pillanatra egy ijesztő látomás. Hozzá tartozói elszoruló szívvel látták, amint egyszerre, hirtelen kitágul a szeme, ijedt kifejezéssel egy pontra tapad és arcára leírhatatlan rémület ül ki. Idősebb leánya felkapta a feszületet és a beteg ajkához tartotta. Az lassan, tétovázva, szemét még mindig a csak számára látható képre szegezve, megcsókolta, majd fáradtan lepihent. Tekintete lassankint megnyugodott, de kissé még mindig az előbbi rémület hatása alatt, szinte félve, remegő szájjal suttogta: „Az ördög volt.”

Annnyival is megrendítőbben hatott ez a jelenet, mert a beteg mindig nagyon reális, minden képzelődéstől ment ember volt, aki hitetlenül csóválta a fejét, vagy gúnyosan elmosolyodott, ha az ördögről, vagy más ilyen, az érzékelhető világon kívül eső jelenségről esett szó.

De most, a haláloságyon, a rémületnek abban a rettenetes pillanatában hitt a létezésében, az bizonyos.

Többé azonban nem zavarta meg a lelke békeségét semmi. Elhaló öntudatának utolsó foszlánya is az Úr Jézus szent nevéhez tapadt, ez volt az utolsó szó, melyet hallása felfoghatott.

Igy költözött el nyugodtan, megbékélten 1930. június 11-én.

Halála után az ittmaradottak hálás szívvel köszönték meg Istennek azt a gondviselészerű kényszert, mellyel a beteg idősebb leányát hazahívta. Úgy érezték mindannyian, hogy ez csak Gizi közbenjárására történhetett, aki így, az örökkévalóságból küldött sugallattal fejezte be művét.

Családja azóta is állandó lelki közösségben él vele, s bajaiban, nehézségeiben az ő közbenjárásával kéri Isten segítségét. Mintegy az ő kezébe fogódzva igyekeznek mindannyian Isten felé.

TARTALOMJEGYZÉK.

Előszó	3
Bevezetés	5
A gyermek	7
Az áldozat	12
A szenvedés királyi útja	19
A „kis ösvény”	25
Mosolygó szenvedés	32
A missziós lélek	37
Beteljesedés	43
Akik itt maradtak	51

